Број 48 У Новом Саду, уштетак 25. фебруара 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца јадаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких стих. слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Једна жалосна ствар.

Јавили смо већ, да су неки бирачи владине странке подвели сабору тужбу, против избора кулпинског посланика Милана Хоце. Смер је те тужбе да оклевета и осумњичи све. И нас Србе и наше српске свештенике и наше земљорадничке задруге и наше црквене општине... Хоће да зададу посла и муке свему и свакоме, па да виде: ко ће још једаред смети да дигне главу и ради као човек.

Ми смо необично радознали, шта ће радити сабор с том тужбом... Та тужба толико ниска и толико кипти од дрскости и неваљалства, да би се морала не само одбацити, него и избацити и да би морали после тог људски изветрити целу саборску архиву — толико је кужна та тужба.

Једва по где где наводи тужба по које име а иначе напада изабраног посланика Милана Хоцу, да је он заклети непријатељ мађарског народа и свега што је мађарско. Тужба говори како су се удружили Срби и Словаци при изборима, а и они немају ничег заједничког осим заједничке силне мржње против Мађара...

Ако сабор буде прав и здрав и рачуна са својим достојанством, овака тужба не може проћи добро по оне који су тужили. Јер је таква тужба увреда по сабор, напад на здраву свест сабора.

То се најбоље види из завршетка тужбе. Тамо се каже, како је дотадањи посланик Корнел Михајловић израдио код жупаније да се подигне друм између Петровца, Кулпина Старих Шова и других општина. На томе су општине биле захвалне посланику а он би се заузео, да и влада потврди то Па опет нису те општине гласале за њега, а то је доказ да се странка опозиције служила са претњама.

То значи: Сваки зна ако не гласа за владиног кандидата, нема друма. Јер код нас у Угарској се не дижу друмови што је то потреба, него ако становници бирају владине посланике. Становници из Петровца, Кулпина и других места знали су, да неће добити корисне друмове чим не гласају за владиног кандидата, а опет су гласали И то је доказ — да су онако чинили, што им је опозиција претила.

А не мисле ли жалосни тужиоци, да су бирачи баш зато гласали против владе, да једаред буде реда у земљи и да се чини оно што треба, а не само оно, што измоле владини посланици?

Даље вели тужба: Бирачи села Гложана замолили су њиховог бившег посланика Корнела Михајловића, нека им изради, да буде кандидован за бележника Боровски, јер они тог хоће да бирају. А ако им изради, дали су му поштену реч да ће гласати за њега кад дође избор посланика. Он је израдио, а Гложанци опет нису гласали за њега. Они су погазили реч, а то не би учинили да није опозиција то изнудила од њих претњама. Видите ли шта то значи? Значи нема правде у земљи. Власти се не обзиру на оног, ког народ жели. Не кандидују за бележника, кога би бирачи хтели, него то мора тек владин посланик да изради као милост и зато треба да су му бирачи — захвални.

А зар не мисле они који се туже, да су бирачи можда баш зато гласали против свог старог посланика, што он помаже ону владу, која се не осврће на народну вољу. Ако је бележник Боровски био способан, а народ је хтео да га бира, требала га је власт кандидовати. А ако није био способан, није га смела власт кандидовали. Ту нема ни ко ником да благодари.

Тужиоци су написали тако бедасту, тако јадну тужбу против Хоциног избора, да би им и сам бивши посланик Корнел морао узвикнути: „Сачувај ме боже лудих пријатеља!“

Добро што тужиоци нису метли на крају: „Видимо странка је утрошила 100 хиљада круна на тај избор. Многе је купила и дала им новаца, па опет нису гласали за кандидата владине странке. А то је доказ, да је опозиција те купљене бираче одвратила од тога“.

Ти жалосни тужиоци и не виде како су у својој тужби обедили и владу и бившег владиног посланика и све, али најмање новоизбраног посланика.

Где си владо?

„Браник“ у своме 42. броју пише о нашој автономији и о народном црквеном сабору. Зове у помоћ владу. Он пише: „Питање је сада, хоћемо ли добити нов народни црквени сабор, ако данашња радикална странка и даље потраје?

Он зове радикале деструктивним елементима. То су људи који све разоравају, људи који руше. Под деструктивним елементима разуму људе опасне по државу. И „Браник“ то тако разуме, јер зове владу у помоћ и пита: „Но може ли државна власт желети, да на каквом новом народно црквеном сабору опет дођу деструктивни елементи.“

Далеко смо дотерали! Српски лист, „Браник“, који се назива: „орган српске народне слободоумне странке“ коме на челу стоји др Полит, позива власт, да не дозволи наш сабор и пита је: Може ли она дозволити да дођу у сабор радикали — деструктивни елементи? Радикална странка свакојако има у својим редовима већину народа нашег. И зар је та већина народа деструктивни елеменат?

Кад „Браник“ говори влади, онда је он пријатељ њен, пријатељ „државне власти“ и пита: Може ли државна власт дозволити, да радикали уђу у сабор. А кад се обраћа народу, онда их беди да су се „слизали с владом“.

У чију корист денунцира, клевета и потказује „Браник“ већину народа српског. У корист патријарха Георгија. Јер и сад кука, како „Застава“ у сваком броју листа свог грди патријарха као лопова и дефраудanta То дакле боле!

Ми смо забележили ово писање др. Полита. Не због радикала. Они га знају и њима је доста. Али питамо оне, који се зову члановима српске народне слободоумне странке: Слажу ли се с овим? И докле смеју то да трпе. Јер док то трпе, морамо доћи до мисли, да су они исто такви као и др. Полит. Ово треба да се реши, време је. Зар није нами доста од „државне власти“ од владе него да је дражи против нас и да нас денунцира као опасне и лист српске народне слободоумне странке?

Руско-јапански рат.

Крвави бој на манџурском бојишту бије се још увек а сваковрсне вести ничу као печурке. Ту су вести како се крвава борба води код царских кинеских гробова код Мукдена а у овом се тресу зидови кућа од топовске грмљаве. Има вести како је Мукден већ у пламену а Јапанци треба још једном да коракну па да уђу у њега. Но они то још не чине. Има вести како јапанске чете већ машираају на Тијенлин и како се крвава борба води код Јухуентуна, 25 километара северно од Мукдена. У ову последњу вест не верује ни сам пивутски „Пештански Лојд“ и истиче, како би одмах и железничка и телеграфска пруга морала бити у јапанским рукама. То пак није могуће, јер из Мукдена још увек редовно стижу вести у Петроград и другде. А то је уједно јасан доказ да је телеграм у Мукдену и иза њега још увек у руским рукама.

Има даље вести, како је Куропаткин већ недељама одвлачио рану и цебану и сав материјал из Мукдена и како је највећи део тога већ у Тијенлину. Има вести, како су и руске спомоћне чете све већ стигле у Тијенлин. Има даље вести, како се Руси повлаче полако, а има вести како се Руси повлаче дуж целог фронта а нарочито да су се ноћу повукли са Шака. Има вести да је Мукден већ празан а Куропаткину пресечен повратак, а има вести како се Куропаткинова војска по напред смишљеном плану у највећем реду повлачи.

Као што се види, вести има више него печурака и то најшаренијих. Међутим Куропаткин јавља о крвавим борбама и на једном и на другом крилу, као и у центруму. Истиче очајне нападе јапанске на висове Путилов и Новгород, где су Руси заробили и машинске пушке. На источном крилу спомиње борбу чак код Ибенпуце и Ошне. Све ово не би могло бити да је истинита она вест из Курокијева логора, да су Руси напустили своје положаје на Шаку и на источном крилу. Од свију тих шарених вести изгледа нам најскроинија овога пута баш једна енглеска вест, која лупа главу и пита, хоће ли се Куропаткин код Мукдена пустити у одлучну борбу или неће. Има и занимљивих вести, које веле, како ће Куропаткину поћи за руком за то да се повуче, што су јапанске чете кроз заморене, оне чак иду спавајући. Поред тога су и гладне, јер су имале уз себе ране само за 4 дана, пошто су чврсто рачунале да ће још прошле суботе ући у Мукден. И сад које кадар из ове мешавине извадити праву истину и наћи шта је у ствари. Но у једном се слажу све те вести, они се све чуде и питају, шта је са чувеним руским козацима, да се о њима нечује ништа Но можда ће им врло брзо и та радозналост бити задовољена и они ће чути доста о козацима.

Најновије вести ово су:

Извештај Куропаткинов.

Куропаткин је у понедељак послао овај брзојаван извештај: На десној обали реке Хуна напао је непријатељ северно и јужно од Јанситунга наше положаје, али је одбијен. Једно наше оделење продрло је друмом према Синмитину и после жестоке борбе посело је село Чинвансе, код Дашичауа. Непријатељ који је добио појачања од Шукиахуана, код Дашичаоа, а и са југозапада, приморао је то наше оделење да се повуче. Губитци јапански су велики. У близини Путилова виса запленили смо јуче још три машинске пушке и заробили смо 50 Јапанаца. Непријатељски напад на Кандалисан и Ибенпуцу одбијен је. У положајима код Гутулина влада мир.

У уторак послао је Куропаткин овај извештај: На десној обали реке Хуна непријатељ је више пута напао наше положаје код села Јансинтун и Јуанхуантан, али је увек одбијен. Одбијени су и сви очајни непријатељски напади на висове Путилов и Новгород, као и његови ноћни напади на Кандалисан. Кад икад су дошли Јапанци, који су нас обишли иза леђа, и који су пуцали на своје рођене војнике, држећи их за Русе, све до наше ограде од дрота. Наше оделење, које се налази у Ибенпуци, нападнуто је јуче у вече у 8 сати. Око поноћи је наше оделење бацило непријатеља натраг и запленило две машинске пушке Око 6 сати у јутру непријатељ је поново прешао у напад.

Ми смо такођер почели да нападамо и запленили смо и трећу машинску пушку. На левом крилу влада мир.

У трећем свом брзојавном извештају јавља Куропаткин ово: Непријатељ је извео одлучан напад на Јухуан и посео је један део тога места. Но касније је опет потиснут из њега. Одбијени су и непријатељски напади против нашег центрума. Лево крило јапанско напало је Ибенпуду, али се повукло испред наше ватре.

Борба око Мукдена.

Руско брзојавно звање послало је јуче у среду у 2 сата и 40 минута у јутру овај извештај: Ноћу у очи уторника Јапанци су са јаким силама напали истакнуте руске положаје код Чанченпуа. После више узалудних покушаја Јапанци су зауставили своје продирање. Губитци су на обе стране били велики. Оделење Ренненкамфово поново је одбило јапанске нападе. Овога часа нечује се никаква топовска рика За сада је и на западу и на фронту код Шака све мирно.

Немачки извештај.

У Берлин је у среду стигла ова вест: У петак и у суботу био је положај Куропаткинов врло опасан, но он је посве и одлучно побољшан благовременим довлачењем резерве, а свему је много припомогао и одлучан рад Каулбарсов. Јапанци су чврсто рачунали на то, да ће у суботу посести Мукден, где им је гувернер кинески већ припремио сјајан дочек. Дрским продирањем Окуовим Куропаткин је приморан да се упусти у одлучну битку, јер би повлачење било могуће само уз врло тешке губитке. Ово сазнање као да је улило руској војсци толико срчаности и воље за борбом, да јој је пошло за руком, да осујети јапански покушај да руску војску опколе. Јер више извештаја јављају већ о успесима Каулбарсовим на десном крилу и повлачењу Окуову. — Стање је још увек врло озбиљно а решиће борбу питање, ко има више резерве и храбрости.

Д о п и с и.

Вршац, 21. фебруара. (*Избори варошких изаставника.*) У недељу, 20. фебруара, обављен је у Вршцу избор 25-орице варошких представника. У првом и другом срезу, где су Срби у претежној већини, изабрана су деветорица Срба представника, који сви припадају радикалној странци. Према томе, имаће Срби од сада у представничком већу са вирилистама свега 35 својих заступника што према целокупном броју, који са магистратом заједно износи 117, чини једну трећину. Наши либерали, који као странка више не могу да постоје, нису ни истицали својих кандидата. Све што је независно, одушевљено и агилно, претопило се у радикалну странку, тако да она данас у Вршцу представља сав свесни српски живаљ. О великим народним успесима моћи ће тек онда бити речи, када тај процес буде довршен у свом овостраном народу српском. Сви важнији појави на пољу нашег јавног живота доказују, да ни то време није више далеко. И ако либерали као странка, као што споменусмо, не уђоше у борбу, нађоше се ипак двојица њихових пришипетља, који су, користећи се тиме, што с наше стране није било никакве агитације, обмањивали наше бираче, да се са радикалима споразумели, те код неких брисали у нашој листи по једног кандидата и писали своје име — али им, на њихову вељу жалост, овога пута ни то није упалило Упозорујемо радикале, да од сада боље пазе и да сличне покушаје у будућности онемогуће. — У првом срезу изабрану су: Др. Славко Милетић, Пера Филиповић занатлија, Велимир Радак, Пера Каменарски и Ђока Панчевац ратари; у другом срезу: Мита Клицин управитељ школа, Васа Драгић трговац, Мита Рибаров и Гаја Јовановић ратари.

⊙

Нове прилике у Панчеву.

Пишу нам из П а н ч е в а: „Код нас су ускоро избори две трећине скупштинара у нашој црквено-школској општини. При прошлим изборима су победили били у два маха радикали. Побеђени су ишли чак на владу и влада је оборила те изборе и наредила нове.

Сад је дошло до споразума. Утаначена е заједничка листа и решено да се у месним стварима ради заједнички. Али то није споразум у личностима. Пре тога је удешено шта где да се ради. Тако је међу осталим удешено и то, да се 200 хиљада круна извади из „вађе вине“, па да се изда на хипотеку. Тако би дошла општина до неколико хиљада круна више годишњег прихода. Све оно, због чега је било борбе и на шта се народ тужио, сад је расчишћено и надамо се, да ће се то и извести“.

Крунисање српског краља

Ко год је био тог значајног дана у Београду и видео оно, што Србин није већ пет стотина година видео, заиста ће се сећати целога свог века. Сада су ових дана прегледани рачуни око крунисања, и скупштина је одобрила издатак од 200 хиљада динара (круна), што је влада потрошила том приликом.

Поплаве у Штајерској

Сад, у пролеће, као и увек, топе се снегови по високим Алпима, у свима гудурама и долинама, потоцима теку у реке и кад се накупи много воде, пресипају своја корита, али те огромне водене масе не познају препреке, коју им је човек метнуо. Све уставе и насипи не помажу, вода продире, односи мостове и руши све што је на путу. У Штајерској је починила огромне штете, потопила силна села, покварила оранице, баште и ливаде, и пореметиле чак и саобраћај. На многим местима не иде ни железница, а промет на колима је местимице прекинут. Та силесија воде ујуриће се сва у Муру, Муром у Драву, а Дравом у Дунав. Неки делови те воде ће се сјурити и у Саву и од те воде могу и наши крајеви отрпити доста штете.

Злоупотреба туђег имена.

У неким њујоршким новинама већ поодавно излазиле су објаве, у којима је стајало, да је чувени лекар Роберт Кох, који је пронашао туберкулин (лек против јектике) приспео у Њујорк и да лечи од сушице. Ово је упало немачком конзулу у очи. Јер прво др. Кох је велики научењак, коме нису потребне рекламе, а друго зна се да се др. Кох сада бави на неким индијским острвима, где проучава болест говеђе куге. Полиција је распитала и пронашла неког човека сумњиве прошлости, који јако личи на Коха, и који је злоупотребио име овог лекара да би дошао до новаца. Сада су тог лажног др. Коха метнули у ладовину.

Домобранци, што граде лажне новце

У Оршави власт је затворила три војника домобранца, који су од оловне смесе са запушача флаша од соде, градили лажне новце од 20 потура.

В р е м е.

Према телеграфском извештају од 24. фебруара, може се очекивати блажије време, а местимице мало и киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 24 фебруара ноћу

Избори у Сентомашу.

Сентомаш. При избору трећине скупштинара победила је листа српске народне радикалне странке.

Политички положај.

Беч. Краљ је примио у аудијенцију Стевана Раковског и грофа Јовена Зичија. Положај непромењен. Поговара се, да ће 16 краљ доћи у Будимпешту.

Руско-јапански рат.

Петроград. Трећа руска бригада неће отићи на бојно поље.

Атентатор.

Петроград. Убица великог кнеза Сергија, говори се да је принц Оболенски.

Т р г о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 24. фебруар. (Брзојавни извештај.)

Цене непромењене.

Готова роба.

Раж прве каквоће 15 кр. 05 пот. до 15 кр. 45 пот.
Раж средње каквоће 14 кр. 95 п до 15 кр. 10 п.
Кукуруз домаћи 15 кр. 85 пот. до 16 кр. 15 пот..

Термини.

Жито за април 19 кр. 64 пот. до 19 кр. 66 пот.
Жито за октобар 17 кр. 26 п. до 17 28 кр. пот.
Жито за мај 19 кр. 52 п. до 19 кр. 54 п.
Раж за април 15 кр. 58 пот. до 15 кр. 60 пот.
Раж за октобар 13 кр. 82 п. до 13 кр. 84 пот.
Кукуруз за мај 15 кр. 22 пот. до 15 кр. 24 пот.
Кукуруз за јули 15 кр. 18 пот. до 15 кр. 20 п.
Репица за август 23 кр. 30 п. до 23 кр. 50 пот. Све од 100 клг.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 04 пот
20 марака (у злату) 23 кр. 46 пот.

Из привреде.

Какве користи има пољопривредник од употребе савршенијих пољопривредних машина? Ово ће питање занимати свакојако сваког земљорадника, с тога хоћемо о њему неколико редака да речемо. — Од употребе савршенијих пољопривредних машина има сваки пољопривредник у главноме ове користи:

1. Повећава чист принос;
2. Убрзава рад (скраћује време трајања рада); и
3. Чини безопасним немање довољног броја радника на селу.

Што се тиче повећања чистог приноса употребом машина оно се може постићи и без увећања трошкова, употребом врстачне сејалице, прашача и огртача и других машина које се употребљавају за неговање усева, чишћење и сортирање жита итд. Употребом ових машина замењујемо несавршени ручни рад и тим путем повећавамо принос. Осим тога може се повисити чист принос и при једнаком приносу, смањивањем набавних трошкова, употребом на пр. машина на пресовање сламе, које су омогућиле пренос сламе за даље трговe, или употребом ма које друге пољопривредне машине.

Осим повећања чистог приноса неке машине убрзавају рад, што је од врло великог значаја, јер што год брже рад неки свршимо, мање смо изложени опасностима. Такве су машине: вршалице, косилице, жетелице, машине за преврћање откоса итд. Парни плуг на пр. још је, у многим случајевима, једино средство, да стигнемо да на време с јесени, пре но што зима наступи, своје њиве поорemo. Све машине — изузимајући врстачну сејалицу — дају уштеду у ручном раду. Жетелицом која сама везује снопове и која дневно може пожњети 3—5 хектара, уштеђује се седам мушких и седам женских радника; употребом машине за преврћање откоса уштедимо 14 женских надница, а употребом коњских грабљи три до четири женске наднице. И окопачицом уштеђујемо време.

Употреба машина за пољопривредне послове из дана у дан расте, нарочито употреба парних и електричних плугова, сејалица, косилица, жетелица и парних вршалица.

„Тежак“.

Јавна захвала.

У место венца у спомен незаборављеног † Чедомира Милорадовића, поклонила је родбина његова Српској ратарској читаоници:

Стриц: г. Арсеније Милорадовић — — — — — 20 Кр.
Сестра и зет: Милица и Коста Ненадовић — — — 20 Кр.
Сестра и зет: Олга и Коста Додић — — — — 20 Кр.
Браћа: Јован, Петар и Иван 40 Кр.

Уједно горепоменута браћа поклонише за нашу књижницу 250 комада књига.

Долепотписана управа, овим изриче најтоплију захвалност.

Из 4. одборске седнице српске ратарске читаонице одржане 18. фебруара 1905. године.

Кузман Савић
председник.

Стеван Константиновић
перовођа.

Требамо шегрта

из боље куће са платом — Ступити може одмах.

Књижарница

Станковић и Марковић,

Нови Сад, ћурчијска улица.

I. 189 1—3

НОВ ПОТПУНИ

МЕСАРСКИ И ЗА МЕСАРНИЦУ

потребан

ПРИБОР И НАМЕШТАЈ

може се добити

по умереној цени.

Обратити се ваља на: **Alexits — Ó Futtak.** I. 185 1—3

КАЛЕМА.

Тражим 15 хиљада са жилама ризлинга, велш, сланкаменке беле и црвене, каламљено на Монтикули или на порталису. Ко има нека понуду шаље на

Радивоја Николајевића
у Митровицу

I. 186 1—6 (Срем.)

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.